

የገጠር ሴቶችን ተጠቃሚ ማድረግ!

ብሩክታዊት

የአንድን አገር ህልውና መሰረት ለመወሰን የሰራ ባህል እና የኑሮ ዘይቤ ወሳኝነት አላቸው። የማህበረሰብ አመለካከትም ዋና እና ቁልፍ ሚና ይጫወታል። ሴት ልጅ በጉልበቷ ጥራ ግራ እንድትኖር የሚያስገድደው የአገራችን ባህል አያሌ ሴቶችን ወደ ኋላ የሚያስቀሩ፤ የሚያሳንሱ እና የሚጨቁኑ አመለካከቶችን ይዞ፤ ሴቶችን ለረዥም ዘመናት በኢኮኖሚያዊ፤ በማህበራዊና በፖለቲካዊ መስኮች ከወንዶች እኩል ተሳታፊና ተጠቃሚ እንዳይሆኑ አግልሎ ቆይቷል። በዚህ ረገድ ቀዳሚ ተጠቃሚ ደግሞ በገጠር የሚኖሩ ሴቶች ናቸው።

የሴቶችን ተሳትፎ እና ተጠቃሚነት በሚመለከት በሕገ-መንግስቱ አንቀፅ 35 ስር “ሴቶች በበታችነትና በልዩነት በመታየታቸው የደረሰባቸውን የታሪክ ቅርስ ከግምት ውስጥ በማስገባት ይህ ቅርስ እንዲታረምላቸው በተጨማሪ የድጋፍ እርምጃዎች ተጠቃሚ የመሆን መብት አላቸው። በዚህ በኩል የተወሰዱ እርምጃዎች ዓላማ ፖለቲካዊ፤ ማህበራዊ እና ኢኮኖሚያዊ መስኮች እንዲሁም በመንግስትና በግል ተቋማት ውስጥ ሴቶች ከወንዶች ጋር እኩል ተወዳዳሪና ተሳታፊ እንዲሆኑ ለማስቻል ልዩ ትኩረት ለመስጠት ነው።” በማለት ቀደም ሲል ባህል፤ ማህበረሰብ፤ እንዲሁም ቤተሰብ ያደረሰባቸውን ጭቆና እና አሳንሶ የማየት ልምድ ያበቃለት መሆኑን፤ ይልቁንም ሴቶች በሚኖራቸው ማህበራዊ፤ ኢኮኖሚያዊም ሆነ ፖለቲካዊ መስተጋብር ያለአንዳች ወሰን ተሳትፎ በማድረግ ተጠቃሚ እንዲሆኑ ይደነግጋል።

በዚህም መሰረት፤ ከቅርብ ጊዜ ወዲህ እየተለወጠ መምጣቱ የሚነገርለት የገጠር ሴቶች ተሳትፎ እና ተጠቃሚነት አሁንም የበለጠ እንዲጎለብት ጥረት ማድረግና በህብረተሰቡም ሆነ በራሳቸው በሴቶቹ ዘንድ ሰፊ የአመለካከት ለውጥ እንዲመጣ ብዙ መስራት የሚጠይቅ ነው። ለዚህም ፖሊሲዎችና ሕጎች ቢሆኑ ሁለንተኛው የአስተሳሰብ ለውጥ ሊያመጡ በሚችሉበት መንገድ መቃኘት እንዲሁም መተግበር ይኖርባቸዋል።

በ1989 በወጣው የተባበሩት መንግስታት ድርጅት የሴቶች መብት ኮንቬንሽን አንቀጽ 5(ሀ) መሰረት “አንድን ስታ የሌላው የበታች በማድረግ ወይም አንዱን በሌላው ላይ የበላይ በማድረግ፤ እንዲሁም ስታን መሰረት በማድረግ ማህበራዊ ሚናን የሚወስኑ ባህላዊና ልማዳዊ አፈጻጸሞችን ለማስቀረት አባል አገሮች አስፈላጊውን ሁሉ ለማድረግ ተስማምተዋል።

ኢትዮጵያም የዚህ ስምምነት አባል ስትሆን ከግማሽ በላይ የሚሆኑ የህብረተሰብ ክፍሎቿን፤ በተለይም የገጠር ሴቶችን ዘረፈ ብዙ በሆኑ መስኮች በማካተት የጀመረችው ጉዞ ሴቶች ተጠቃሚነታቸውን የሚያረጋግጡበትን ተስፋ ያዘለ መንገድ ነው።

የግብርና ልማት እቅዶች፤ ፕሮግራሞች እና የኤክስቴንሽን ፓኬጆች እንዲሁም የሴቶች የልማት ፓኬጆች የገጠር ሴቶችን ዘርፈ ብዙ በሆኑ ጉዳዮች የሚያሳትፉና ተጠቃሚነታቸውን የሚያረጋግጡ ናቸው። ለምሳሌ በኢኮኖሚ ዘርፍ የገጠር ሴቶች የመሬት ተጠቃሚነት በማረጋገጥ እማወራዎች የሚጠቀሙበት መሬት ዋስትናው ተረጋግጦላቸዋል። በዚህም ሴቶች በመሆናቸው ምክንያት የተጠቃሚነት መብታቸውን እንዳያጡ በማድረግ፤ እንደ ወንዱ ሁሉ የቤተሰብ ኃላፊ ሆነው ሴቶችም የመሬት መጠቀሚያ ስርተፍኬት እንዲሰጣቸው የተከናወኑ ተግባራት መኖራቸው የሚታይ ሀቅ ነው።

ህብረተሰቡ የሴቶችን ጉልበት በአግባቡ ጥቅም ላይ እንዲውልም ከማድረግና ጉልበታቸው በልማቱ መስክ ያለውን ጉልህ ድረሻ ከማሳወቅ ጀምሮ፤ ሴትን ማብቃት ማለት ህብረተሰቡን ማብቃት እንደሆነ እንዲረዳ በማስቻል ረገድ አንቅስቃሴያቸው በግልፅ በሚታይበት መስክ እንዲሰማሩ የተከናወኑ ተግባራትም የሚበረታቱ ናቸው።

በአገራችን የገጠር ሴቶች የትምህርት ተሳትፎ እጅግ አናሳ ሆኖ ቆይቷል። ሴቶችን ወደ ትምህርት ቤት ከመላክ ይልቅ ሴት ልጅ ወደ ማጀት የሚለው ኋላቀር አመለካከት የተንሰራፋበት ነው። በአሁኑ ወቅትም የሴቶችን የመማር አስፈላጊነት የሚያደናቅፉ ችግሮች እንዲፈቱ ለህብረተሰቡ የተሟላ ግንዛቤ በማስያዝ፤ እንዲሁም የትምህርት እድል ያላገኙ እናቶችና ልጃገረዶች ትምህርት እንደያገኙ በማድረግ በየቀበሌው መደበኛ ያልሆነ የትምህርት አገልግሎት እንዲሰጥ የተለያዩ መርሀ ግብሮች ተተግብረዋል።

እንዲህ ያለው የማህበራዊ ልማት እንቅስቃሴ ሴቶች በማህበረሰቡ ዘንድ ያላቸውን ተሳትፎ የሚጨምር ሲሆን፤ በተለይ የገጠር ሴቶች የተሻለ የጤና አገልግሎት ተጠቃሚ እንዲሆኑና ያሉባቸውን የጤንነት ችግሮች በትኩረት እንዲፈቱ የሚያስችል ነው። በተለይም በገጠሩ አካባቢ የሚገኙ አብዛኞቹ ሴቶች ከፍተኛ የስራ ጫና የተሸከሙ በመሆናቸው በጤና ኤክስቴንሽን ዘይቦዎች መረዳት፤ በታዳሽ ኢነርጂንና ቴክኖሎጂ መታገዝ ያስፈልጋቸዋል። በሴቶች ላይ የሚፈፀሙ ኋላ ቀር ልማዳዊ ድርጊቶችን ለማስቀረት የአስተሳሰብና የባህል ለውጥ የሚያመጡ ስራዎችን በትኩረት ማከናወንም ይበጃል።

በተመሳሳይም ሴቶችን በፖለቲካዊ ተግባራት ውስጥ በንቃት በማሳተፍ በገጠር የመልካም አስተዳደርና ዲሞክራሲ ለማስፈን የበኩላቸውን እንዲወጡ፤ ከውጤቱም ተጠቃሚ የሚሆኑበትን ሁኔታ ማረጋገጥም እንዲሁ እንደ አንድ ስርዓተ ስታን የማካተት ተግባርና አንድ ውጤት

ተደርጎ ሊወሰድ ይችላል። እንዲህ ዓይነቱ የማሳተፍ ተግባር ሴቶችን በፖለቲካው መስክ ያላቸውንና የሚኖራቸውን ተሳትፎ በማጠናከር በየደረጃው ላሉ ምክር ቤቶች ውክልና ያበቃቸዋል፤ ለአመራር ስጭነት ደረጃም ያደርሳቸዋል። ታዲያ እንዲህ ያለውን ማህበረሰባዊ እውነታ እውን ለማድረግ በአንድ በኩል፤ በአድልዎ የሚደረጉ ማደባዎችን ማስቀረት፤ በሌላ- መንግስቱ፤ በቤተሰብ ሕጉና በሌሎች ሕጎች የተከበሩ የሴቶችን መብቶች አክብሮ ማስከበር፤ እንዳይጣሱ መከላከል፤ በሌላ በኩል ደግሞ፤ በማህበረሰቡ ውስጥ ሰርጸው የሚንጸባረቁትን ሴቶችን ዝቅ የሚያደርጉ፤ የወንዶችን የበላይነትን የሚያንፀባረቁ አስተሳሰቦች እንዲቀረፉ ምስራት ያስፈልጋል። መገናኛ ብዙሃንም እንደዚህ ዓይነቶቹ አተያይ ያለባቸው ፕሮግራሞች እንዳይሰተናገዱ ጥንቃቄ ማድረግ፤ ይልቁንም አስተሳሰቦቹን ለማፍረስ የሚደረገውን ግላዊና ማህበራዊ ትግል የሚያበረታቱና ይበልጥ ህብረተሰቡን የሚያነቁ መረሃ ግብሮችን መንደፍ ግድ ይላቸዋል።

መንግስት በሴቶች ተሳትፎና ተጠቃሚነት ዙሪያ የተለያዩ ፖሊሲዎችን፤ ስትራቴጂዎችንና ፓኬጆችን ነድፎ እየተንቀሳቀሰ ይገኛል። ከዚህ አንጻር በመንግስት ከተወሰዱ እርምጃዎች መካከል የሴቶች ልማት የለውጥ ፓኬጅ አንዱ ሲሆን፤ ይህም ከሐምሌ 1998 ዓ.ም ጀምሮ ተግባራዊ እየተደረገ ይገኛል።

ከቅረብ ጊዜ ወዲህም ሴቶችን አካቶ መስራት በሚለው እንቅስቃሴ በአያንዳንዱ ዘርፍ የኢኮኖሚያዊ፤ የማህበራዊና የፖለቲካዊ እንቅስቃሴ ውስጥ በማሳተፍ ግንባር ቀደም የሚሆኑባቸው ስራዎች እውን እየሆኑ መጥተዋል።

እንደምሳሌ ከሚነሱ ዘርፎች አንዱ የሆነው የጥቃቅንና አነስተኛ የልማት ዘርፍ ሴቶች በፍትሐዊነት እንደአቅማቸው ተደራጅተው በሚያመቻቸው የሥራ መስክ እንዲሰማሩና የራሳቸውን ገቢ እንዲያገኙ የሚያስችል ተግባር በመከናወኑ፤ አበረታችና አመርቂ ውጤት ከመገኘቱ ባሻገር፤ መጪው ጊዜም ለሴቶች የተሻለ ስለመሆኑ የሚያመለክቱ ፍንጮች ታይተዋል። ከአነስተኛ ጥቃቅን ኢንተርፕራይዎች ልማት ኤጀንሲም በተገኘው መረጃ መሰረትም የእንኳሁኑ አፈጻጸም እስከ 49% የሚሆን የስራ ዕድል ሴቶችን ተጠቃሚ ያደረገ ነው።

በመንግስት በኩል ሴት አንቀሳቃሾች በስልጠና አቅማቸውን እንዲገነቡ፤ የብድር አገልግሎት፤ የመስሪያና የመሸጫ ቦታ እንዲያገኙ የማድረግ ተግባር የኢኮኖሚ ተጠቃሚነታቸውን እውን ከማድረግ ባለፈ፤ በራስ መተማመንን አገልብተው እራሳቸውን በራሳቸው አቅም የማስተዳደር ባህላቸውን የሚያዳብሩበትን መንገድ ከፍቶላቸዋል። ይህ ከስተት እንደአገር ሲታይም፤ ከግብርና ወደ ኢንዱስትሪ ለሚደረገው ሽግግር ከፍተኛ ሚና ይጫወታሉ ብሎ መተማመን ያስችላል።

ከላይ የተጠቀሱት መልካም አጋጣሚዎችና ጅምሮች በሙሉ መልካምነትና ጠቃሚነት ቢኖራቸውም ብዙ ተግዳሮቶች መኖራቸውም ግን የማይካድ ነው። በኢኮኖሚው ዘርፍ የታየው ይህ ተግባር፤ ችግሮችን ቀርፎና መሰላከሎችን አልፎ በማህበራዊና በፖለቲካዊ መስኮችም በቀጣይነት ይደርስ ዘንድ በአስፈጻሚ አካላት በኩል ከበፊቱ በበላጠ ትጋትና ቁርጠኝነት መስራትን ይጠይቃል። ማህበረሰቡም በውስጡ የሚታዩትንና ስር ሰድደው የቆዩትን ልዩነቶችና ችግሮች መፍታት፤ አዲስ የአስተሳሰብና የስልጣኔ መንገድ መከተል ይኖርበታል። ከላይ የተቀጠሉት ተግባራት ብዙዎቹ ገና በጅምራ ላይ ያሉ ሲሆኑ፤ በሽፋን ረገድም ከከተማ አልፎ የገጠሩን ሴቶች መድረስ እንዲቻል ከፍተኛ እንቅስቃሴ ውስጥ መግባትን ይጠይቃል።

በመጨረሻ ጊዜያትም ቀደም ሲል የተገኙ ጠንካራ አፈፃፀሞችን በማጎልበት፤ ለሴቶች ተጠቃሚነት የተቀመጡትን መብቶችና የልማት ፓኬጆችን ይበልጥ በማሻሻል ብዙዎቹንም ሴቶች መድረስ፤ ይበልጥ ተሳታፊና ተጠቃሚ እንዲሆኑም ማድረግ ከፍተኛ ትኩረት ሊሰጠው ይገባል።